

OTA ASKEL GUATEMALAAN

Tavoite: Herättää pohtimaan globaaleja tasa-arvokysymyksiä.

Kesto: 15–20 min

Ryhmäkoko: Yksilötehtävä, luokassa korkeintaan 27 oppilasta.

Tarvikkeet: Roolilaput (liitteenä)

Tehtävän kulku:

Pulpetit ja pöydät siirretään syrjään, jotta keskelle lattiaa jää paljon tilaa. Kerro, että tässä harjoituksessa on tarkoitus eläytyä toisen ihmisen asemaan. Vaikka jokainen saa roolin, kyse ei ole näyttelemisestä. Se on hyvä mainita, etteivät ujoimmat oppilaat ahdistu.

Jokainen oppilas saa lapun, johon on kirjoitettu rooli. Roolia ei saa paljastaa muille. Pyydä oppilaita sulkemaan silmät ja eläytymään rooliin. Kysy eläytymisen helpottamiseksi kysymyksiä, joihin oppilaat vastaavat hiljaa mielessään roolinsa näkökulmasta. Huolehdi, että heillä on tarpeeksi aikaa pohtia kysymyksiä. Kysy esimerkiksi:

- Minkälainen lapsuutesi oli? Millaisessa talossa asuit? Mitä työtä vanhempasi tekivät?
- Minkälaista jokapäiväinen elämäsi on nyt? Mitä teet aamuisin, kun olet herännyt? Entä päivän mittaan? Mitä teet illalla ennen nukkumaanmenoa?
- Missä asut? Missä tapaavat ihmisiä?
- Kuinka paljon rahaa tienaat kuukaudessa?
- Mitä teet vapaa-ajalla? Onko sinulla ylipäänsä vapaa-aikaa? Entä lomilla?
- Mikä saa sinut innostumaan? Mitä pelkät? Mitä odotat tulevaisuudelta?

Pyydä sitten oppilaita asettumaan riviin luokan perälle. Kerro, että luet seuraavaksi 18 väittämää. Jos väittämä pitää paikkansa oppilaan roolihahmon kohdalla, hän ottaa pienen askeleen eteenpäin. Jos väittämä ei pidä paikkaansa, hän jää paikalleen. Korosta, että kyseessä ei ole kisa, väittämistä ei keskustella vielä tässä vaiheessa ja väittämiin vastataan roolihenkilön näkökulmasta, ei omasta. Lue väittämät yksi kerrallaan ja anna oppilaille aikaa päättää, liikkuvatko he vai eivät.

Väittämät:

1. Saat tarpeeksi ravitsevaa ja monipuolista ruokaa.
2. Tunnet olosi turvalliseksi ympäristössäsi.
3. Käyt koulua.
4. Kun sairastut, sinulla on mahdollisuus saada terveydenhoitoa.
5. Voit käyttää Internetiä.
6. Osaat lukea sujuvasti.
7. Jos sinua kohdellaan epäoikeudenmukaisesti, tiedät kenen puoleen kääntyä.
8. Voit luottaa poliisiin.
9. Suhtaudut tulevaisuuteen positiivisesti.
10. Et pelkää, että sinua huijataan työpaikalla palkan tai työaikojen suhteen.
11. Saat tehdä vapaa-ajallasi, mitä haluat.
12. Sinua kuunnellaan, ja mielipidettäsi arvostetaan.
13. Tunnet, että sinusta välitetään.

14. Käyt ulkomailla lomamatkoilla.
15. Sinulla oli onnellinen lapsuus.
16. Käytössäsi on omaa rahaa, jonka voit käyttää haluamallasi tavalla.
17. Sinulla on kännykkä.
18. Sinulla on mahdollisuus päästä korkeakouluun tai yliopistoon.

Pyydä lopuksi oppilaita jäämään paikoilleen. Osa on luultavasti edennyt lähes joka väittämän kohdalla, osa on jäänyt lähtöviivan tuntumaan. Kysele oppilailta yksitellen, keitä he olivat. On tärkeää, että jokainen pääsee kertomaan roolinsa.

Harjoituksen jälkeen keskustellaan esimerkiksi seuraavista asioista:

- Miltä eteenpäin astuminen tai paikalleen jääminen tuntui?
- Pystyivätkö osallistujat arvaamaan toistensa rooleja?
- Oliko rooliin meneminen helppoa vai vaikeaa?
- Kertooko harjoitus jotain maailmasta? Kertooko se jotain asenteistamme?
- Mitä pitäisi tehdä, jotta ihmiset olisivat keskenään tasa-arvoisemmassa asemassa?

Roolit:

Olet suomalainen pankinjohtajan tytär. Olet 21-vuotias ja opiskelet Kauppakorkeakoulussa. Haluat perustaa oman yrityksen, ja isäsi on luvannut auttaa sinua siinä rahallisesti.

Olet Yhdysvaltojen Suomen-suurlähettilään tytär. Olet 15-vuotias ja käyt kansainvälistä eliittikoulua Helsingissä.

Olet suomalainen 17-vuotias romanityttö. Et ole suorittanut peruskoulua loppuun.

Olet 19-vuotias laitton maahanmuuttaja Malista. Piileskelet poliisia, koska sinulla ei ole oleskelulupaa. Lähdit kotimaastasi kaksi vuotta sitten, koska siellä ei ollut työtä ja perheesi tarvitsee kipeästi rahaa.

Olet 14-vuotias pakolainen Somaliasta. Muutit Suomeen perheesi kanssa kymmenen vuotta sitten, puhut sujuvaa suomea ja käyt tavallista suomalaista peruskoulua. Haluaisit isona sairaanhoitajaksi.

Olet suomalainen 15-vuotias nuori mies. Voit liikkua vain pyörätuolissa.

Olet 13-vuotias guatemalalaisen huumebaronin poika. Hulppeaa kotiasi ympäröivät muurit, käyt kallista yksityiskoulua ja tarvitset henkivartijan liikkeussasi kaupungilla, koska isäsi pelkää, että sinut kidnapataan.

Olet 12-vuotias guatemalalainen poika. Jätit peruskoulun kesken vuosi sitten, koska jouduit lähtemään töihin kivilouhokselle, jotta voisit lähettää rahaa kotiin. Työ on rankkaa. Tehtäväsi on rikkoa kiviä hakkaamalla niitä toisiaan vasten, ja sen takia kätesi ovat jatkuvasti haavoilla.

Olet 12-vuotias poika ja asut varakkaalla, vartioidulla alueella Guatemalassa. Isäsi ei töidensä takia ole paljoa kotona, mutta hän lellii sinua tarjoamalla herkkuja ja ostamalla sinulle jatkuvasti uusia tavaroita.

Olet 14-vuotias guatemalalainen tyttö ja asut Guatemala Cityn laitamilla suurella slummialueella äitisi ja kuuden pikkusisaruksesi kanssa. Kotinne on jyrkällä kukkulanrinteellä, ja pelkäätte, että rankkasateet huuhtovat talon vielä jonain päivänä mennessään.

Olet 21-vuotias nuori nainen guatemalalaisesta pikkukaupungista. Menit 16-vuotiaana mukaan Taksvärkin tukemaan nuorisoverkostoon. Olet nyt sihteerinä kunnan nuorisoasiainkeskuksessa ja juonnat nuortenohjelmaa paikallistelevisiossa.

Olet 16-vuotias guatemalalainen tyttö ja asut alkoholisoituneen isäsi ja kaksivuotiaan velipuolesi kanssa. Koska isäsi vain juopottelee, sinun täytyy tehdä kotityöt ja hoitaa pikkuveljeäsi. Siksi et ehdi käydä koulua. Isäsi raivostuu herkästi ollessaan juovuksissa ja pahoinpitelee sinua.

Olet 13-vuotias kiinalaisen maahanmuuttajan poika. Isäsi johtaa menestyvää yritystä.

Olet 9-vuotias poika, ja sinut on adoptoitu Guatemalasta Suomeen. Et muista kotimaastasi mitään. Tunnet itsesi suomalaiseksi, mutta toivot pääseväsi joskus käymään Guatemalassa.

Olet 20-vuotias guatemalalainen nuori nainen. Asut laittomana siirtolaisena Miamissa, Yhdysvalloissa ja työskentelet kotiapulaisena. Lähetät joka kuukausi puolet palkastasi kotiin, jotta pienemmät sisaruksesi voivat käydä koulua.

Olet 17-vuotias suomalainen poika, ja lempiaineitasi koulussa ovat maantieto ja äidinkieli. Tienaat taskurahaa jakamalla pari kertaa viikossa lehtiä.

Olet 10-vuotias poika Zunilitosta, Guatemalasta. Vanhempasi ovat eronneet ja asut isäsi, uuden äitipuolesi ja kahden sisarpuolesi kanssa. Suuri intohimosi on jalkapallo.

Olet 14-vuotias tyttö Guatemala Citystä. Isäsi vammautui sisällissodassa 90-luvulla. Häntä ei huoliteta töihin, ja perheesi elää äidin pienillä tuloilla, jotka hän tienaa myymällä koruja turisteille. Bisnes on kuitenkin epävarmaa, ja pelkää, että sinun täytyy lopettaa koulu ja mennä töihin.

Olet 16-vuotias poika maanviljelijäperheestä Guatemalasta. Et ole käynyt kouluja niin kuin ei kukaan muukaan perheestäsi. Päiväsi kuluvat maataloustöitä tehden.

Olet 15-vuotias nuorukainen Antiguan kaupungista Guatemalasta ja myyt turisteille purkkaa ja virvoitusjuomia kadulla.

Olet 7-vuotias mayaintiaanityttö San Juanin kylästä Guatemalan ylänköalueelta. Runsaat rankkasateet tuhosivat perheesi maissisadon, joten ruoka on kortilla seuraavaan sadonkorjuuseen asti.

Olet 18-vuotias guatemalalainen nuori nainen ja perustit oman ompelimon tänä vuonna. Sitä ennen sait ulkomaisen kummitoiminnan avustuksella peruskoulun suoritettua.

Olet 20-vuotias guatemalalainen supermalli. Matkustelet jatkuvasti ympäri maailmaa kuvauksissa ja seurustelet kuuluisan näyttelijän kanssa.

Olet islaminuskoinen 15-vuotias tyttö. Asut hartaasti uskonnollisten vanhempiesi kanssa. Synnyit Suomessa, mutta perheesi on kotoisin Irakista.

Olet 24-vuotias asunnoton mies ja elät Guatemalan pääkaupungissa. Jouduit 8-vuotiaana kadulle ja aloit haistella liimaa, koska se sai sinut unohtamaan vatsaa kalvavan näläntunteen. Teet pikkupalveluksia kortteliasi hallitsevalle rikollisjengille.

Olet suomalaisen kenkätehtaan eläkkeelle jäänyt työntekijä. Asut vaimosi kanssa talossa, jonka rakensitte itse vuosikymmeniä sitten. Lapsenne ovat jo aikuisia ja asuvat toisella paikkakunnalla.

Olet suomalainen 22-vuotias lesbo. Opiskelet yliopistolla ja haaveilet tutkijanurasta.